

Nr 743

Av herr **Rubbestad**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 136, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 och 12 §§ lagen den 29 juni 1945 (nr 420) om semester, m. m.

Enligt semesterlagen äger arbetsgivaren bestämma när under året semestern skall utgå. I lagen finns intagen en rekommendation om att semestern såvitt möjligt bör förläggas sommartid, om arbetstagaren inte begär annat. Om semestertiden överstiger 12 dagar, äger arbetsgivaren rätt att dela semestern på två skilda perioder, varav en skall utgöra minst 12 dagar. I propositionen nr 136 föreslås den ändringen i semesterlagen, att hela den lagstadgade semestern skall utgivas i ett sammanhang, såvida ej annat överenskommes mellan arbetsgivaren och arbetstagaren. Arbetsgivaren skulle emellertid alltjämt ha kvar sin rätt att bestämma den tid under året, då semestern skall utgå.

De allra flesta arbetstagarna önskar givetvis erhålla semestern i ett sammanhang och helst under sommartiden. Enighet bör råda om att semesterrarna i så stor utsträckning som möjligt bör förläggas till sammanhängande sommartid. Såsom framgår av i propositionen redovisad utredning, verkställd av arbetsgivareföreningen, har arbetsgivarna endast i begränsad omfattning använt sig av möjligheten att uppdelat semestern.

Såsom det i den promemoria, som ligger till grund för propositionen, framhålles, är det inom en del näringsgrenar svårt, i vissa fall rent av omöjligt, att tillgodose önskemål från arbetstagarnas sida om odelad semester, i varje fall om semestern skall utgå på sommaren. Vissa delar av näringslivet har högkonjunktur under sommaren, t. ex. trafiknäringen, hotell- och restaurangväsendet och bilreparationsbranschen. Allmänhetens krav på betjäning året runt synes oss omöjliggöra, att semestern helt koncentreras till sommaren.

För näringsgrenar som jordbruket och trädgårdsodlingen måste det betraktas som omöjligt att en sammanhängande treveckorssemester kan beredas de anställda under sommaren. Sedan den lagstadgade semestern utsträckts till tre veckor, torde frågan i allmänhet inom jordbruket ha lösts så, att två veckors semester fått uttagas under sommarhalvåret och återstoden under vinterhalvåret. Det måste förutsättas att detta, med den knappa tillgång på arbetskraft som gäller för jordbruket och trädgårdsodlingen, måste bli regeln även i fortsättningen. Å andra sidan delar jag uppfattningen att särregler för jordbruket inte kan vara önskvärda.

Vissa delar av näringslivet, särskilt vissa industribranscher, har givetvis möjlighet att under viss tid nedlägga verksamheten, så att de anställda då kan beredas en sammanhängande treveckorssemester. I stor utsträckning ordnas för närvarande på så sätt en sammanhängande ledighet på två veckor för de anställda under sommaren, men om ytterligare en veckas driftstopp skulle nödvändiggöras för semesterns ordnande, synes mig allvarliga olägenheter uppstå. En sammanhängande treveckorssemester skulle på många områden minska möjligheterna till ett rationellt utnyttjande av en dyrbar maskinutrustning. Särskilt är det anledning att understryka, att ett sådant driftstopp skulle medföra allvarliga konsekvenser ur samhälls-ekonomisk synpunkt. Det är beträffande t. ex. våra livsviktiga exportindustrier inte blott ett företagsekonomiskt utan även i hög grad samhälls-ekonomiskt och valutapolitiskt krav, att produktionen upprätthålles med minsta möjliga avbräck. Med den knapphet på arbetskraft, som för närvarande råder, synes mig allmänt ekonomiska förutsättningar icke förefinnas för sådana driftstopp inom näringslivet.

Av produktionstekniska, företagsekonomiska, samhällsekonomiska och liknande skäl måste det alltså även i fortsättningen vara nödvändigt att i vissa fall uppdelas semestern och förlägga en del därav till annan tid än sommaren. Departementschefen framhåller, att anledning saknas att antaga annat än att parterna skall göra sitt bästa för att uppnå enighet i detta avseende. Jag betvivlar inte, att så skall bli fallet. Den i propositionen föreslagna ändringen i semesterlagen måste dock förutsättas medföra väsentligt ökade krav på att semestern skall utgivas sammanhängande under sommartiden. Det kan enligt min mening befaras, att de produktionstekniska och samhällsekonomiska synpunkterna härvid inte vinner beaktande på önskvärt sätt och att i många fall onödiga konflikter kan uppstå mellan arbetsgivare och anställda. Det kan visserligen sägas, att komplikationerna av en koncentration av semestern till sammanhängande tre veckor skulle minskas, om semestrarna sprides över året i större utsträckning än nu, vilket arbetsgivaren äger rätt att bestämma. En sådan utveckling synes mig dock inte önskvärd och skulle sannolikt medföra, att vissa kategorier av arbetstagare skulle få större svårigheter att erhålla semester under sommartid.

Enligt min uppfattning talar alltså de övervägande skälen för att nuvarande bestämmelser bibehålles, varvid givetvis förutsättes, att semesterrarna i så stor utsträckning som möjligt förlägges till sammanhängande sommartid. Jag kan inte dela departementschefens uppfattning, att ett bibehållande av nuvarande bestämmelser skulle skapa onödig irritation på arbetsmarknaden. I propositionen konstateras: »De förhoppningar, som vid treveckorssemesterns införande hystes om att parterna skulle lyckas att i samförstånd lösa frågan hur semestern borde utgå, har alltså inte kommit på skam.» Någon egentlig irritation över nuvarande bestämmelser

har alltså inte förefunnits, och det synes mig inte vara anledning att befara, att någon skärpning behöver inträffa i nämnda avseende. Tvärtom synes mig risken för konflikter mellan arbetsgivare och anställda vara större, om den i propositionen föreslagna ändringen nu genomföres.

Det bör särskilt uppmärksammas, att endast nio remissinstanser tillstyrkt den i propositionen föreslagna ändringen. Den övervägande majoriteten av remissinstanserna, cirka 30, har avstyrkt ifrågavarande ändringsförslag. Det synes mig icke lämpligt att genomföra en sådan ändring, när den klart övervägande majoriteten av remissyttranden från näringslivets organisationer och ämbetsverken m. fl. gått i avstyrkande riktning.

Med stöd av vad som ovan anförts får jag hemställa,
att riksdagen måtte avslå propositionen nr 136.

Stockholm den 17 april 1956

Axel Rubbestad